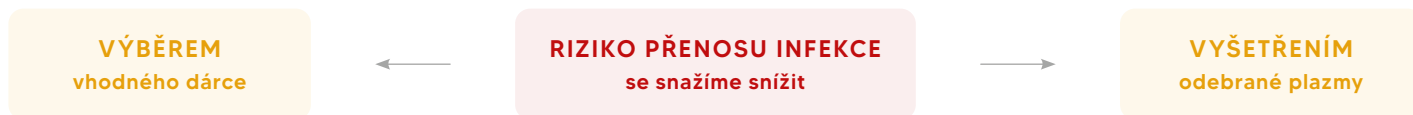

1 OHROŽENÍ PŘÍJEMCE KREVNÍ PLAZMY

Krevní plazmou lze na příjemce přenést množství infekčních onemocnění. Z praktického hlediska jsou však nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, infekční žloutenka typu C a AIDS.

1.1 Výběr dárce

Riziko výskytu infekčních onemocnění přenosných krevní plazmou trvale, nebo dočasně zvyšují např. následující činnosti či skutečnosti:

Rizikové sexuální chování, zejména:

(min. doba vyřazení po skončení takové aktivity)

- (ne)chráněný anální pohlavní styk s **novým** sexuálním partnerem (4 měsíce)
- **více než 1** sexuální partner a (ne)chráněný anální pohlavní styk **alespoň s 1 z nich** (4 měsíce)
- poskytování (ne)chráněného pohlavního styku za peníze, drogy nebo jinou protihodnotu (4 měsíce)
- (ne)chráněný pohlavní styk s osobou, která poskytla (ne)chráněný pohlavní styk za peníze, drogy, nebo jinou protihodnotu (4 měsíce)
- (ne)chráněný pohlavní styk s osobou, která byla kdykoliv v minulosti pozitivně testována na přítomnost viru HIV (4 měsíce)
- (ne)chráněný pohlavní styk s osobou, která užívá injekčně podávané drogy nebo jiné léčivé přípravky nepředepsané lékařem (4 měsíce)
- užití jakéhokoliv perorálního (podávaného ústy) léčivého přípravku k prevenci přenosu infekce HIV, tj. k antivirové preexpoziční profylaxi (PrEP) nebo postexpoziční profylaxi (PEP) (4 měsíce)
- podstoupení léčby jakéhokoliv pohlavní nemoci (4 měsíce)

Ostatní rizikové činnosti či skutečnosti:

(min. doba vyřazení po skončení takové aktivity)

- úzký kontakt s nemocným s infekční žloutenkou (společná domácnost, sexuální kontakt) (4 měsíce)
- výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci a jejích variant v rodině (vCJD = BSE, TSE) (trvale)
- pobyt ve Velké Británii a Francii (> než půl roku) v letech 1980–1996; podání transfuze ve Velké Británii po roce 1980 (možné riziko Creutzfeldt-Jacobovy nemoci) (trvale)
- tetování, propichování uší, body piercing, akupunktura apod. (4 měsíce)
- potřísnění sliznice/poraněné kůže infekčním materiálem (4 měsíce)
- endoskopické vyšetření (např. žaludku, střev, močových a dýchacích cest) (4 měsíce)
- transfuze podána v ČR (4 měsíce)
- transfuze podána v zahraničí před rokem 1996 (trvale)
- léčba přípravky lidského původu např. pro růstové a vývojové poruchy (lidský růstový hormon) (trvale)
- operace (4 měsíce)
- neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé mozkové pleny, transplantace oční rohovky (trvale)
- transplantace s použitím štěpu zvířecího původu (trvale)
- transplantace s použitím tkáně nebo buněk lidského původu (6 měsíců)
- dokončení léčby toxikomanie a alkoholismu (12 měsíců)
- užívání injekčních drog, steroidů nebo hormonů nepředepsaných lékařem (i v minulosti) (trvale)
- nádorová onemocnění, autoimunitní choroby, diabetes léčený inzulínem (trvale)

- užití jakéhokoliv léčivého přípravku v injekční formě k prevenci přenosu infekce HIV, tj. k antivirové preexpoziciční profylaxi (PrEP) nebo postexpoziciční profylaxi (PEP) (24 měsíců)

1.2 Samovyloučení

Pokud si sami uvědomíte, že by Vaše krevní plazma mohla jakkoli ohrozit příjemce transfuze, prosíme, od odběru odstupte, nebo o této skutečnosti informujte pracovníky plazmaferetického centra.

1.3 Další rizika

Příjemce transfuze může být ohrožen i některými léky, které dárce užívá nebo užíval. Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupénky, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty apod. Délka vyřazení dárce závisí na léku a na způsobu podávání.

Riziko přenosu infekce krevní plazmy zvyšuje pobyt v některých zemích. Za rizikový se považuje dlouhodobý pobyt v tropických zemích, v zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby nebo horečky Q, oblasti s výskytem západonilské horečky aj.

1.4 Vyšetření odebrané krevní plazmy

Kromě vyplnění předodběrového dotazníku, laboratorní kontroly a vyšetření zdravotnickým pracovníkem (pohovor), vyšetřujeme každou odebranou krevní plazmu na přítomnost známek infekce:

- HBV (žloutenka B)
- HCV (žloutenka C)
- syfilis (lues, příjice)
- HIV (původce AIDS)
- HAV (žloutenka A)
- parvovirus B19

Spolupráce s dárce a naprostá důvěra má vždy zásadní význam. V případě nevyhovujících výsledků laboratorních vyšetření budete informováni.

Průkaz infekce dárce HIV, HBV, HCV, HAV, nebo jiných závažných, plazmou přenosných infekcí jsou důvodem vyloučení dárce z dalšího dárcovství.

Údaje o zdravotním stavu dárce uchováváme v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství poskytujeme část z nich do centrálních registrů. Vám odebraná plazma bude použita pouze v případě, že bude vyhovovat požadavkům na její bezpečnost a jakost.

1.5 Změna zdravotního stavu po odběru

Pokud u Vás v období 7 dnů po odběru došlo k rozvoji závažné infekční choroby, informujte v co nejkratší době příslušného zaměstnance plazmaferetického centra.

2 RIZIKO PRO DÁRCE KREVNÍ PLAZMY

2.1 Odběr ne zcela zdravému dárci

Odběr krevní plazmy může poškodit ne zcela zdravého dárce. Proto vždy provádíme základní vyšetření, která slouží ke všeobecnému posouzení dárcova zdravotního stavu.

Veškeré nálezy, které jsou vyhodnoceny jako abnormální, jsou dárci vždy oznámeny. Za dočasné nebo trvalé vyřazení z dárcovství odpovídá lékař plazmaferetického centra. O dočasném nebo trvalém vyřazení z dárcovství je dárce vždy informován s řádným odůvodněním.

2.2 Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- **krevní výron/modřina**
(z důvodu komplikací během odběru, riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru)
- **celková reakce, mdloby**
(obvykle důsledkem horší adaptace krevního oběhu na odběr nebo citlivější psychickou reakcí; ke mdlobě dochází nejčastěji u dárců hladovějících, „vystresovaných“ a při příliš rychlém opuštění odběrového křesla)
- **drobné svalové záškuby, trnutí jazyka, mravenčení rtů apod.**
(u přístrojových odběrů, kde je krev mimotělně mísená s protisrážlivým roztokem, může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k podobným reakcím; pokud by nebyl podán vápník nebo nebyla upravena rychlost odběru, mohlo by dojít i k větším křečím; důležité je, aby byl dárce řádně poučen a hlásil již první příznaky; zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné)

3 PRÁVA DÁRCE KREVNÍ PLAZMY

Dárce má právo:

- kdykoliv změnit své rozhodnutí o darování krevní plazmy a odstoupit od odběru
- klást dotazy ohledně dárcovství krevní plazmy a okolností odběru
- na informace o významu dobrovolného a neplaceného dárcovství
- na podrobné vysvětlení metody a typu odběru krevní plazmy včetně možných rizik spojených s odběrem
- na podrobné vysvětlení důvodů, které brání darování krevní plazmy pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce, nebo možné ohrožení zdraví příjemce krevní plazmy
- vědět o způsobech předodběrového vyšetření (laboratorního a klinického) a o povinných vyšetřeních, kterým je podrobena darovaná krevní plazma
- vědět, jaké jsou možnosti dalšího zpracování a využití krevní plazmy
- na informaci o tom, že odebraná krevní plazma bude použita uvedeným způsobem, jen pokud splní kritéria bezpečnosti a jakosti
- na informace o svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření
- na soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření
- na ochranu před zneužitím jakýchkoliv informací týkajících se darování jeho krevní plazmy a zdravotního stavu
- na informaci o uchovávání osobních dat a dalších údajů o zdravotním stavu a o jejich ochraně před zneužitím, dle platných zákonů

Plazmaferetické centrum má konečnou odpovědnost za jakost a bezpečnost odebírané krevní plazmy, a má proto právo definitivně rozhodnout o přijetí či vyřazení dárce.

Právo příjemců krevní plazmy na ochranu jejich zdraví převažuje nad jakýmkoli jinými skutečnostmi, včetně přání jednotlivců darovat krevní plazmu.

Darování krevní plazmy se nepovažuje za „lidské právo“.